

'Doping' goed voor de trekker?

Tien veel gestelde vragen over olie

In de sport is doping streng verboden. Bij olie voor trekkers en andere zelfrijdende motorvoertuigen zijn toevoegingen (dopes) noodzakelijk om de motoren en andere draaiende delen probleemloos gedurende de hele verversingsperiode te laten draaien. Volgens olielieferanciers is de belangstelling voor olie in de agrarische sector erg gering waardoor storingen optreden. En storingen kosten vaak veel geld en komen altijd op een ongelegen moment.

Tekst en foto's: Jannes Hoenderken

1. Wat heeft viscositeit met kwaliteit te maken?

Een akkerbouwer ruilt zijn oude trekker in voor een nieuwe en stelt vast dat de verversingstijd voor de motorolie is gesteld op 500 uren of een jaar. Hij merkt op: "Dat scheelt nogal wat met mijn oude trekker. Bij die

moest ik elke 250 uren de motorolie verversen." Zoals gebruikelijk komt de eerste grote beurt na de aflevering van de trekker voor rekening van de dealer. De volgende onderhoudsbeurten gebeuren in eigen beheer. De aanwezige olievoorraad is echter niet toereikend en dus bestelt hij een nieuw vat olie met

dezelfde stroperigheid, de viscositeit, als die in het bijna lege vat. Na ongeveer 300 draaiuren gaat de trekker olie verbruiken. Als de olielieferancier zoekt naar mogelijke oorzaken, constateert hij al vlug dat de specificaties van de laatst gekochte olie niet overeenkomen met de kwaliteit die wordt voorgeschreven door de trekkerfabrikant. "Maar ik heb toch weer 15W40 gebruikt", verzucht de boer. Dat klopt, maar de toevoegingen die roetdeeltjes in de olie zwevend houden (het dispergerend vermogen) zijn na ruim 250 uren, de oude verversingsperiode, uitgewerkt. De oliekwaliteit die voor de nieuwe trekker is voorgeschreven, bevat daarentegen dopes die wel over de volle verversingsperiode hun functie naar behoren uitvoeren.

2. Moet ik gebruik maken van speciale 'trekker'-olie?

De trekkerfabrikant stelt de kwaliteit van de oliën voor de motor, het hydraulische systeem en de transmissie vast. Deze kwaliteit moet goed worden aangehouden. Verschillende trekkerfabrikanten hebben een eigen merk olie en adviseren alleen deze olie te gebruiken. Daarbij wordt als dreigement het vervallen verklaren van de garantie gebruikt. Bij diverse sectoren in de transportwereld is deze wijze van afscherming van de markt bij wet al verboden, in de land- en tuinbouw nog niet. Veel olielieferanciers kunnen nu echter al specificaties leveren die aan de gestelde eisen voldoen. Van belang is wel te weten dat binnen de viscositeitsklasse 15W40 in elk geval 7 à 8 varianten zijn door het toevoegen en weglaten van verschillende dopes.

3. Wat is beter: universele of specifieke olie?

Er zijn trekkers met een reservoir voor zowel transmissie, hydrauliek en achterbrug en merken met gescheiden reservoirs. Bij olie voor een totaal reservoir zijn dopes toegevoegd specifiek voor de smering van de transmissie. Deze olie mag ook worden gebruikt in trekkers met gescheiden reservoirs. Bij dit laatste type trekkers heeft de hydrauliekolie geen transmissiedopes ('gear-lubricants'). Deze olie mag niet worden toegepast in trekkers met een gemeenschappelijk reservoir. Wilt u universele olie gebruiken, ga dan na welke soort en kwaliteit in alle componenten van een circuit gebruikt mag worden.

4. Hebben de seizoenen invloed op de oliekwaliteit?

In perioden waarin de motor veel uren maakt, komt de hele motor goed op temperatuur. Eventueel aanwezig water in de motorolie

In olie mag geen stof komen. Sla het op in afgesloten vaten en dek schenkkannen af.

verdampt en verdwijnt via de ontluchting van het carter. De smeer kwaliteit blijft goed. In de winterperiode maken trekkers maar weinig uren. De olie komt niet op temperatuur, het water verdamp niet en na het wegzetten, slaat de waterdamp in het carter weer neer. Dit water verlaagt de smeer kwaliteit en bevordert roestvorming en slijtage. Let dus vooral bij beperkt gebruik op de kwaliteit.

5. Is de oliekleur een indicator voor oliekwaliteit?

Olie van goede kwaliteit heeft meestal een helder gele kleur. Let bij een controle van het oliepeil daarom niet alleen op het niveau maar ook op de kleur. De olie in transmissie, achterbrug en hydraulisch systeem heeft een langere standtijd. Handhaving van het niveau is net zo belangrijk als bij de motor. Veel trekkerfabrikanten hebben daarom op een goed waarneembare plaats een kijkglas aangebracht. Ook hierbij geldt weer: let zowel op niveau als kleur. Bij een donkerbruine tot zwarte kleur moet u de olie verversen of de olie laten analyseren.

6. Welke eisen moet ik aan biologische olie stellen?

Als je biologische olie per ongeluk olie op de grond morst, moeten bacteriën deze olie binnen drie weken voor 98% afbreken. Dit voor het milieu positieve effect heeft om dezelfde reden ook nadelen. Als er water in het olie-reservoir van een motor terecht komt, ontstaat hetzelfde afbraakproces met vermindering van prestatie. De hiervoor beschreven controle van de kwaliteit op basis van kleur geldt zeker bij biologische olie. Een donkerbruine tot zwarte kleur betekent dat het afbraakproces al in het reservoir aan de gang is. Filters reinigen of vernieuwen en olie verversen is dan voorschrift.

7. Hoe sla je smeerolie op?

Algemeen kun je zeggen: bewaar alle olie in gesloten fust zoals literflessen, cans of drums, in een schone en afgesloten ruimte. Hou de zon buiten zodat de temperatuur niet al te veel fluctueert. Er mag geen stof en geen vlieg bij de olie komen. Zorg dan ook voor schone schenkkannen en bewaar deze tussentijds in een afgesloten kast. Van sommige oliesoorten is de toepassing binnen het machinepark erg beperkt. Omdat additieven ('dopes') vaak een beperkte levensduur hebben, is het aan te bevelen de olie binnen twee jaar op te maken.

Tips

1. Inventariseer welke soorten en kwaliteiten olie bij uw trekkers en werktuigen zijn voorgeschreven.
2. Gebruik een kwaliteit die aan dit voorschrift voldoet.
3. Pas op met het gebruik van restanten oude olie. De additieven ('dopes') kunnen verschillen of geheel ontbreken.
4. Inventariseer de voorraad oude olie en smeermiddelen en ga samen met uw olielieferancier na voor welke machines deze restanten nog gebruikt mogen worden.
5. Inspecteer bij controle van het oliepeil de kleur van de olie; de olie moet heldergeel zijn.
6. Controleer ook de olie in transmissie en hydraulisch systeem.
7. Gebruik een specifieke oliesoort alleen in trekkers met gescheiden reservoirs voor de transmissie en het hydraulisch systeem. Specifieke oliesoorten hebben vaak niet de additieven, nodig voor universele toepassing.
8. Voor oude machines zijn oliesoorten voorgeschreven met een andere, lagere kwaliteitsklasse. Deze zijn goedkoper en nog altijd verkrijgbaar.
9. Hou de schenkkannen en andere attributen bij het afvullen schoon en berg deze zorgvuldig op.
10. Besteed ook veel zorg aan de oliekwaliteit bij gesloten hydraulische systemen op werktuigen.

8. Kun je de olievoorraad waarden?

Olielieferancier Hopmans in Langenboom heeft de actie Inventol. Hierbij worden gegevens van het machinepark en de aanwezige olie en smeermiddelen geïnventariseerd. Aansluitend wordt nagegaan welke machine en olie bij elkaar passen en of bepaalde oliesoorten moeten worden afgevoerd omdat ze niet meer passen bij het machinepark. Dat laatste lijkt een rigoureuze maatregel, maar het gebruik van olie met een te lage kwaliteit kan grote consequenties hebben.

9. Mag ik moderne olie in een oude trekker doen?

Naast te oude olie in moderne trekkers gelden ook bezwaren aan moderne olie in oude trekkers. Als je na jarenlang gebruik van de destijds voorgeschreven oliekwaliteit plotseling een moderne sterk reinigende olie gebruikt, dan wordt de motor goed gereinigd. Soms heeft dat tot gevolg dat de motor olie gaat gebruiken. En dan lijkt het middel erger dan de kwaal. Niet alleen kost een moderne olie meer, je moet ook regelmatig bijvullen. De destijds voorgeschreven oliekwaliteit is nog altijd leverbaar.

10. Welke kwaliteitseisen stel je aan gesloten circuits op werktuigen?

Op sommige werktuigen is een apart oliecircuit aangebracht waarbij een pomp door de aftakas wordt aangedreven. Het voordeel daarvan is dat er geen vermenging met de hydrauliekolie uit de trekker optreedt. De kennis over de te gebruiken olie is vaak nog minder dan bij de trekkers. Dit kan geld kosten. In dergelijke hydraulische systemen wordt ook vaak met hoge drukken gewerkt. De olie wordt goed warm en moet zeker dan nog perfect smeren. In dergelijke gesloten circuits moet kwalitatief hoogwaardige olie. ■

Controleer bij het oliepeil ook de kleur. Dit kan in het kijkglas en moet heldergeel zijn.